

Foto-obálka: petr grepl

Kuriózní případy škod způsobených bobrem evropským

Bobr evropský (*Castor fiber*) se v České republice již dobře zabydlel. Dlouholeté zkušenosti s tímto druhem hlodavce mají i lesníci z Lesního závodu Židlochovice.

Bobr byl na Břeclavsku poprvé zaznamenán v roce 1975. Zpočátku byl návrat tohoto druhu vnímán jako místní zajímavost, bobr však ve zdejších lužních lesích našel výborné podmínky a jeho populace postupně narůstala. Od roku 2003 již byly registrovány významnější škody ohryzem dřevin v lesních porostech v blízkosti vody. Dnes již každoročně dosahují škody výše několika miliónů korun. Mimo běžné poškození dřevin ohryzem se zdejší lesníci občas setkávají s kuriózními a úsměvnými případy škod. Některé se podařilo zdokumentovat.

Když lesní dělníci polesí Soutok přišli na plochu, kde v předešlém dni usazovali dřevěné sloupky pro novou oplocenku, nestačili se divit. Bobr stihl přes noc ohlodat či zcela pokácet asi dvacet kůlů. Nezbylo než usadit nové a rychle natáhnout pletivo (duben 2014, obora Soutok).

Bobr se někdy z jakéhosi rozmaru pustí do mrtvého dřeva. Jak je patrné z fotografie, nevádí mu ani impregnace. V tomto případě nebral ohledy ani na majetek ochrany přírody a poškodil konstrukci informačního panelu národní přírodní rezervace Ranšpurk.

Jako u prostřeného stolu si počínal bobr letos v lednu, když se rovnou na skládce dříví pustil do topolové kulatiny na polesí Tvrdonice.

Že bobr dokáže být i zlomyslný, dokládá i fotografie žebříku k posedu s přehryzanou stojkou.

Autoři fotografií: Jiří Netík a Ing. Bronislav Konečný - LZ Židlochovice

Soustava zavodňovacích kanálů v Mušovském luhu obnovena s využitím zdrojů EU

Mušovským luhem je nazýván komplex lužního lesa o výměře zhruba 360 ha nacházející se u obce Ivaň v blízkosti prostřední nádrže soustavy vodního díla Nové Mlýny. Samotný název tohoto území odkazuje na nedalekou dnes již zaniklou obec Mušov, ze které se zachoval pouze kostel na ostrově uprostřed střední nádrže.

Mušovský luh je zbytek původně rozsáhlejšího komplexu lužních lesů pod Pálavou, které unikly zaplavení při budování a napouštění jednotlivých nádrží v 70. až 80. letech 20. století. Ačkoliv se v bezprostřední blízkosti tohoto území nachází řeka Jihlava, celé území je dotováno vodami Mlýnského náhonu, který napájí i nedaleké Pohořelické rybníky.

Součástí Mušovského luhu je i přírodní památka Dolní mušovský luh chránící jeden z posledních zbytků jihomoravských lužních lesů s charakteristickou faunou a flórou. V prostoru Mušovského luhu se nachází i další přírodní památka Betlém. Předmětem ochrany PP Betlém jsou vývojová stadia lužního lesa, suchý hrůd, stojaté vodní plochy a rostlinná i živočišná společenstva vázaná na tyto biotopy.

pohled na prohloubený úsek kanálu

pročištěný úsek kanálu

Původní vodní režim tohoto území, charakteristický vysokou hladinou podzemní vody a častými záplavami, byl značnou mírou negativně ovlivněn vodohospodářskými úpravami řeky Jihlavy a výstavbou vodního díla Nové Mlýny. V rámci vodohospodářských úprav došlo navíc k vybudování sítě odvodňovacích příkopů, které měly negativní vliv na hydrologický režim a ještě více umocnily pokles hladiny podzemní vody. Proto Lesní závod Židlochovice přistoupil v letech 1996 - 1997 k realizaci finančně nákladných revitalizačních úprav spočívajících v prohloubení či vybudování soustavy zavodňovacích kanálů s cílem eliminovat vliv odvodnění a vylepšit hydrologické poměry tohoto území, což se posléze podařilo.

V roce 2011 nechal odbor životního prostředí Jihomoravského kraje vypracovat Hydrobiologickou studii lokality Mušovský les, neboť některé úseky soustavy kanálů již nebyly zcela funkční. V následujícím roce ve spolupráci s Lesním závodem byla vypracována projektová dokumentaci

s cílem zlepšení funkčnosti soustavy. Původní verze projektu měla zahrnovat i opravy stávajících stavebních či výstavbu nových propustků a stavidel, ale konečná verze projektu obsahovala především zemní práce spočívající v prohloubení zanesených či příliš mělkých úseků kanálů. Důvodem byl především blížící se termín výzvy k příjmu žádostí o finanční podporu z Operačního programu Životní prostředí, oblast podpory 6.4 – optimalizace vodního režimu krajiny. Žádost o finanční podporu se LZ Židlochovice podařilo úspěšně podat a po nutné další administraci mohla být v létě 2014 zahájena vlastní realizace prací na projektu s názvem Zprůtočnění revitalizační soustavy v EVL Mušovský luh. Výsledkem projektu bylo pročištění zanesených úseků částí kanálů v délce 4,812 km. Pročištěná soustava několika kanálů umožnila přívod vody i do větví kanálů, které byly mimo jarní obdobní vysokých stavů vody zcela vyschlé. Celkové náklady projektu ve výši 1 720 575 Kč byly následně LČR proplaceny Státní fondem Životního prostředí. Vlastní práce byly prováděny a ve spolupráci s dalšími subjekty, mimo zástupců odboru životního prostředí přispěli ke zdárné realizaci i pracovníci Povodí Moravy, a.s., ekologicko-biologický, autorský a stavebně-technický dozor stavby, za což jim patří poděkování.

Úspěšná realizace ukazuje, že spolupráce orgánů ochrany přírody se subjekty hospodařícími v evropsky významné lokalitě s využitím podpory ze zdrojů Evropské unie je možná. Věříme, že tato spolupráce bude pokračovat.

Ing. Jan Dovrtěl

referent ochrany přírody LZ Židlochovice

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Evropsky významná lokalita Mušovský luh

Evropsky významná lokalita (EVL) Mušovský luh zahrnuje komplex lužních lesů o výměře 557 ha. Předmětem ochrany této EVL jsou především stanoviště smíšených lužních lesů s dubem letním, jilmem vazem, j. habrolistým, jasanem ztepilým nebo j. úzkolistým podél velkých řek. Dalšími evropsky významnými druhy živočichů, pro něž bylo toto území vyhlášeno, je hrouzek běloploutvý, lesák rumělkový, roháč obecný a vydra říční.

Chovatelská výstava trofejí zvěře ulovené v honitbách na Šumpersku za myslivecký rok 2014

V době od 11. do 15. 3. 2015 se za přispění Lesů České republiky, s. p., lesní správy Hanušovice a krajského ředitelství Šumperk konala tradiční výstava trofejí, jež byly uloveny na území ORP Šumperk.

K vidění tu byly trofeje jelení, srnčí, kamzičí, mufloní atd., dále byly vystaveny preparáty zvěře (například bažantů, kachen, jezevce, kuny, medvěda, lišky, sysla a mnoho dalších druhů lesní zvěře). Tradičně měli na této akci své místo také lesní pedagogové z Lesní správy Hanušovice, kteří se pokusili přiblížit dětem myslivost ve spojitosti s životem a poznáním jednotlivých druhů zvěře, jež se nachází na území České republiky.

V rámci doprovodného programu si děti mohly prohlédnout i lovecké zbraně, střelivo a lovecké psy a dozvědět se o nich něco nového. V průběhu tří dnů, které zde lesní pedagogové a spolupořádající myslivci strávili, navštívilo výstavu asi 1 000 dětí ve věku od 3 do 12 let, ze škol na Šumpersku a nedalekých Králík.

Myslivecká a lesnická osvěta u příležitosti chovatelských výstav má v Olomouckém kraji dlouholetou tradici. V letech 2010 - 2013 se výstava konala pravidelně v Bludově nedaleko Šumperka. Díky úhradě dopravy dětí na akci hrazenou podnikem Lesy ČR, s. p., se na oblastní výstavu trofejí každoročně podívalo přibližně 900 dětí. Mimo šumperský region funguje spolupráce Lesů ČR a mysliveckými spolky také na Jesenicku, ve Šternberku a v Prostějově. Informace o myslivosti jsou často doprovázeny ukázkami loveckých trubačských signálů a ukázkami vábení zvěře.

Cílem těchto akcí je předat objektivní informace o práci lesníků a myslivců, seznámit veřejnost s mysliveckými tradicemi a významem hospodaření se zvěří v kulturní krajině.

Zájem o chovatelské výstavy roste a tak se v regionu pod vedením OMS, daří i mnoha kroužkům mladých myslivců. Jejich záslužná osvětová činnost je každoročně podporována také státním podnikem Lesy České republiky.

Ochrana lesa - škody hlodavci

V posledních několika letech se na lesní správě Černá Hora začaly vyskytovat ve větší míře škody na kulturách a mladých lesních porostech ohryzem kůry na bazálních částech kmínků hlodavci. Nejvíce postihovanou dřevinou bývá buk, i když ušetřeny nejsou ani javory či duby.

Pokud mám hovořit ze svých zkušeností revírníka hospodařícího na revíru Kuřim, který se rozkládá na sever od Brna a spadá do skupiny revírů s nižší nadmořskou výškou - okolo 300 m n. m. - a vyšším zastoupením listnáčů, trpí zde škodami hlodavci nejvíce právě buk. Zjevně i proto, že polovinu mého revíru tvoří obora Kuřim, kde se kůrovcem rozvrácené smrkové porosty nahrazují stanovištně vhodnější bukovou výsadbou, čímž se zvětšuje podíl buku z celkové plochy obnovovaných porostů.

Co se týče věku poškozovaných kultur, škody jsou často již na čerstvě vysázených stromcích (rychlené obalované semenáčky mají hlodavci obzvláště v oblibě), ale i ve víceletých kulturách. A právě v těch téměř nebo již zcela zajištěných bývají škody největší. Že je porost napaden

a poškozován hlodavci většinou poznám až na jaře, když stromky špatně raší nebo usychají. Pominuli problematiku vylepšování, zvýšené náklady na pěstební činnost a prodlužování doby zajištění, při pohledu na chřadnoucí a rozpadající se zajištěnou kulturu má člověk pocit zmaru a bezmoci.

původně zajištěná buková mlazina, poškozená hlodavci (vylepšená javorem klenem)

čerstvý požerek

výmladkový habr se stopami aktivity hlodavců

starší poškození kmínků dubové výsadby

Otázkou je, jak pomoci a ohrožené porosty účinně ochránit. Možnosti jsou, avšak každá má nějaké své, ale... Například do chemické ochrany spadá kladení otrávených návnad či pastí, tedy klasická instalace staniček s jedem do hlodavci ohrožených listnatých kultur. Vzhledem k novým zákonům a nařízením Evropské unie je tento způsob obrany víceméně pro podmínky lesního hospodářství nepoužitelný. I kdybychom překonali papírovou válku s úřady, tak nařízení o samotné aplikaci jedu pouze do nor hlodavců je v zajištěné kultuře prorostlé buřiny a ostružinou dosti obtížně realizovatelné. Nemluvě o cenách, které si za tuto činnost účtuje náš smluvní partner.

Dalším způsobem chemické ochrany stromků je nátěr jejich kmínků repelenty proti ohryzu. Vzhledem k finanční a pracovní náročnosti tohoto výkonu se samozřejmě natírá pouze kostra porostu. Hlodavce to ovšem neohroží na životě a platí, že co není natřeno "má smůlu".

Biologická ochrana, tedy podpora hnízdění sov a dravců, je zcela určitě žádoucím a ekologickým způsobem boje proti přemnoženým hlodavcům, ale jedná se bohužel o dlouhodobou záležitost. Také je problémem náročná instalace „sovníků“ a budek pro poštolky, jejich kontrola a čištění. Tento způsob si vyžaduje dostatek času a zodpovědné pracovníky. Zde mě napadá, že by to mohla být například vhodná činnost pro nabírané pracovníky z řad nezaměstnaných. Určitou pomocí v biologické ochraně je také případný zákaz odstřelu lišek, dlouhodobě vyhlášený v naší režijní honitbě a jejich omezený lov v oboře Kuřim. Liška je totiž jedním z významných predátorů hlodavců. Z mé vlastní zkušenosti

a z vedených rozhovorů se zdejšími odborníky je zřejmé, že se početní stav lišek v této části revíru v poslední době zvýšil. Uvedený způsob lze ovšem aplikovat jen tam, kde již v podstatě není žádná drobná zvěř, jako je tomu u nás. Jedním ze stoprocentních biologických likvidátorů hlodavců jsou pak divočáci. Těch tu naopak máme dost, ale jde spíše o pověstné "vyhánění čerta ďáblem", jelikož listnáče v převážné většině ochraňují proti okusu oplocenkami, prasata pak narušují jejich celistvost a následně do nich vniká ostatní spárkatá zvěř, čímž dochází k poškození okusem. V oboře s daňky a muflony je to někdy pro kultury těchto dřevin až likvidační.

Mechanickou ochranou hlodavci ohrožených kultur bych nazval ožínání i téměř zajištěných porostů, a to hlavně na konci vegetačního období - měsíce září. V místech bez vysoké buřně se v zimě výrazně omezuje možnost pohybu hlodavců a zvyšuje se přístupnost pro predátory. Zrovna tak lze do této kategorie zahrnout i provádění výřezu plevelných dřevin v době vegetačního klidu. Škody jsou v této době největší – obdoba okusových dřevin pro zvěř, nebo ne zcela důsledné vyřezání těchto dřevin, kdy se odstraní jen jedinci bránící vývoji cílové dřeviny. Hlodavci totiž před bukem upřednostňují jívy, lísky, jeřáby a jiné hospodářsky méně významné druhy.

Má - li někdo z kolegů vhodný podnět či dobré zkušenosti v ochraně mladých lesních porostů proti hlodavcům, rád je uvítám.

V závěru doufám, že můj článek nevyzněl příliš pesimisticky. Věřte, že ona si příroda přes všechno naše snažení nakonec, jako téměř vždy, nějak poradí. Pokud jsem někoho trochu inspiroval, jsem tomu rád a ostatní alespoň potěšil tím, že každý z nás má nějaké ty provozní problémy a nejsou na ně sami.

Ing. Tomáš Kubín
revírník, LS Černá Hora

Historie šla proti proudu Besénku – aneb co od silnice neuvidíte

Chci Vás pozvat na Lesní správu Černá Hora, na výlet po trase, která tvoří hranice revírů Sýkoř a Bedřichov a končí na revíru Lysice. Cestou Vás provede malý potok jménem Besének.

Besének pramení v lesním komplexu revíru Lysice mezi obcemi Bedřichov a Černovice. Má dva prameny vzájemně vzdálené 700 m ve výšce 670 m n. m. Teče přibližně na jih a přibírá vodu z mnoha dalších bezejmenných potoků. Obtéká Lomnici, v Lomničce u Tišnova se stáčí na západ mezi kopce Dřínová a Květnice a v Předklášteří se vlévá do Svatky. Je dlouhý přibližně 20 km, plocha povodí je 51 km² a v minulosti byl dokonce považován za zlatonosný. Jedná se o malý, ale nikoli bezvýznamný tok. V historii sehrál významnou roli při rozvoji míst, kterými protéká. Zaměřím se pouze na horní třetinu jeho toku od

dokonce považován za zlatonosný. Jedná se o malý, ale nikoli bezvýznamný tok. V historii sehrál významnou roli při rozvoji míst, kterými protéká. Zaměřím se pouze na horní třetinu jeho toku od

odbočky na obec Strhaře po prameny. V této části žiji i sloužím a znám ji tedy nejlépe, je tu mnoho zajímavých lokalit. Výlet do nižších částí by vydal na další samostatné téma.

Podle názvu článku půjdeme proti proudu. Stejně tak jako dříve lidé osídlovali naši krajinu - od nížin po vyšší polohy. Naše putování začneme na Strhařském rozcestí. V tomto místě z hlavní silnice Lomnice - Brumov odbočuje doprava komunikace na obec Strhaře, k níž patří i samoty roztroušené v údolí podél toku Besénku v délce asi 4 km. Místní název celého údolí je Žleby a táhne se až na Brumovské rozcestí. Většina budov ve Žlebech (podle místního nářečí ve Žlebích) byla stavbami účelovými - mlýny nebo pily, které pro svůj provoz využívaly sílu vodního toku - Besénku. Ke každé samotě vedl i několik set metrů dlouhý náhon končící menší vodní nádrží, zástavou. Ty byly přímo za domem i nad domem a po jejich naplnění se pomocí stavidla pouštěla voda samospádem na hnací kola, později na turbínu. Pracovat se mohlo do té doby, než se zástava vyprázdnila. Poté se muselo čekat na její opětovné naplnění. Jednotlivé usedlosti si vodu přepouštěly. Celkem jich ve Žlebích bylo sedm. Největší z nich byla „Panská pila“ hraběte Serenyiho z Lomnice vlevo u silnice asi 300 m od Strhařského rozcestí, samozřejmě již přestavěná. Další budovy tu sloužily jako byty pro správce pily a zaměstnance. Nad loukou za těmito budovami je patrný náhon, kterým přitékala voda z nedaleké zástavy přímo u silnice. Tato nádrž je přírodní památkou „Pílský rybník“.

Pojďme ale ještě zpět k poslednímu stavení u autobusové zastávky. Pokud se k němu postavíte zády a podíváte se přes silnici do protějšího prudkého svahu, zahlédnete možná část skalnatého převisu. Vydejte se k němu a po krátkém prudkém výstupu spatříte pískovcovou sochu sv. Stanislava, biskupa a mučedníka narozeného v r. 1030 v Krakově, v nadživotní velikosti. Byla postavena v roce 1901, údajně nahradila sochu dřevěnou, je vysoká asi 3 m a shlíží do údolí Besénku. Dle místní pověsti stojí sv. Stanislav na místě původní kaple patřící k nedalekému hradu Osiky. Socha je poškozená vandaly. Původně levá ruka kynula do údolí a v pravé svíral světec biskupskou berlu.

Vrátíme se na silnici a pokračujeme na hrad Osiky. Šlapeme (pěšky či do pedálů) po silnici proti proudu potoka asi 2 km. Po levé straně silnice spatříte nevelký rybník - vodní nádrž Žleby, od které se vám otevře výhled na přilehlé pastviny a na vrcholu kopce na malý kostelík se hřbitovem, zasvěcený nikomu jinému než sv. Stanislavovi. To, co zůstalo z hradu Osiky, naleznete přímo za hřbitovním plotem v lesním porostu. Bohužel už toho není mnoho, jen několik obranných valů a příkopů. Jak tento hrad vypadal, kdo a kdy ho postavil a jak se ve skutečnosti jmenoval, je předmětem dohadů a spekulací historiků. Dle nich je pozůstatkem kolonizace Vysočiny, která probíhala ve 12. a 13. století. Noví osadníci tímto způsobem zajišťovali svou bezpečnost do doby, než si vybudovali novou vesnici.

K hradu se váže pověst: Na hradě žil loupeživý rytíř Bělínek. Přepadal obchodníky, procházející po kupecké stezce v údolí, směřující na Olešnici. Uloupené cennosti Bělínek ukrýval v tajné chodbě, která spojovala hrad s jednou ze samot ve Žlebích. Na lapku bylo povoláno královské vojsko. To hrad dobylo a následně rozbořilo. Bělínkovi se podařilo tajnou chodbou utéci, ale dále pronásledován se oběsil v lese na druhé straně údolí. Tomuto místu se dodnes říká Bělínek.

Sestoupíme z prudkého svahu pod hráz rybníku. Nad soutokem Besénku s malým potůčkem pod mohutnou lípou je zakopán zvláštní kámen. Je na něm letopočet 1887 a v horní části je zobrazena korunka. Místní pověst praví, že tu hrabě Serenyi z Lomnice pohřbíval své oblíbené koně. Proto se tomuto místu říká Koňský hřbitov. Ve skutečnosti zde však byly tyto kameny zakopávány na počest významných rodinných událostí místní šlechty, jako byly svatby, křtiny apod. Přilehlá louka sloužila jako korzo. Jezdilo se zde na koních, v kočárech a společnost se tu bavila pod otevřeným nebem. Pamětníci hovořili o sedmi kamenných deskách. V r. 1990 tu ještě byly tři.

Další úsek cesty se vine podél Besénku, míjí bývalou pilu nebo mlýn. Na chvíli se zastavíme u poslední samoty na levé straně silnice. Je zde stolařství. Tato usedlost má jako jediná dosud funkční náhon i zástavu (tu nevidíte) s malou vodní turbínou.

Před mostem vpravo od vás se do Besénku opět vlévá další z mnoha přítoků. Pokud máte chuť, jděte podél něj necelý 1 km. V prudkém svahu nad korytem spatříte opravený partyzánský bunkr z II. světové války. Operovala tu čtyřčlenná skupina partyzánů pod vedením ruského vojáka Petra. Obyvatelé Žlebů i okolních dědin jim s nasazením vlastního života pomáhali. Pokračujeme dál. Na Brumovském rozcestí odbočíme vpravo a procházíme kolem modrobílého mlýna. Zde končí Žleby a začíná bedřichovský katastr. Míjíme Toníkovu studánku. Ta je pojmenována po našem bývalém kolegovi v důchodu panu Bartoníkovi.

Konečně! Dostáváme se na Bedřichovské rozcestí, kde začíná můj revír Lysice. Na tomto rozcestí se náš průvodce Besének rozděluje na dvě ramena. Obě podtékají pod silnicí a nezávisle na sobě směřují přímo na sever. Levé rameno protéká přírodní památkou Hersica (jasanina s bledulí jarní) a po necelém kilometru jsme u jeho pramene. Jedná se o nevelkou bažinu nad luční enklávou. Pravé rameno protéká chatovou osadou, klikatí se rozlehlými lesními porosty a postupně se zužuje v malý potůček. Vydržte a sledujte jej. Za odměnu uvidíte nádhernou studánku, ze které historie přímo vyzařuje. Je to druhé prameniště Besénku. Jsme u pramenů, ale putování nekončí. Spousta zajímavého na Vás teprve čeká. V lesním porostu za již zmíněnou chatovou osadou najdeme další místní zajímavost -Bedřichovský smírčí kámen. Na tomto místě byl prý zavražděn a oloupen bohatý mlynář, který se vracel z trhu. Lupiči ho prokláli těžkým oštěpem. Na kameni v levé části je zobrazeno mlýnské kolo a v pravé části špatně zřetelný oštěp. Tento dávný zločin se udál na staré kupecké stezce Brno - Olešnice, která tudy prochází.

V lesním porostu 304 E 12, který je přímo u asfaltové silničky „Bedřichovská“, se nachází jedna z nejstarších zachovaných výzkumných ploch ve střední Evropě. Výzkumná plocha byla založena v r.1891 bývalým Lesnickým výzkumným ústavem v Mariabrunnu u Vídně. Předmět výzkumu by vydal na dlouhý odborný článek, dnes se však budeme držet turistiky a také historie našich revírů.

Blíží se závěr našeho putování, poslední zastavení. Mezi oběma rameny Besénku, někde v tomto rozsáhlém lesním komplexu se nachází zaniklá dědina Vznětín (někdy taky Zněcko). Přesné místo ještě nikdo neobjevil, není o ní k dispozici mnoho informací. První zmínka o zaniklé vsi Vznětín se vyskytuje v zemských deskách v r. 1390. Název dostala podle svého zakladatele Vznaty z Lomnice, jemuž panství tehdy patřilo. Další doložený záznam je až z roku 1521, kdy se mluví o pusté vsi

„Zněcko“. Pravděpodobně vznikla ve 13. stol. při kolonizaci Vysočiny, kdy a proč zanikla, nikdo neví. Pozornému divákovi neuniknou v terénu znatelné plužiny (terasovitá úzká políčka, táhnoucí se porosty až stovky metrů), různé terénní úpravy a hromady kamení. Ve středověku byla tato krajina z velké části odlesněna a využívala se k zemědělství. Již po několikáté si zde uvědomíme, jak byli obyvatelé této vsi závislí na vodě z Besénku. Zaniklou dědinu nám připomíná nejvyšší vrchol revíru Zněcko 699 m n. m.

Jediný, kdo by nám spolehlivě poskytl veškeré historické informace o navštívených místech, je sám Besének. Zažil toho už opravdu hodně, ale hledí si svého...

Ing. Jan Brejcha
revírník, LS Černá Hora

Jak bojovat s lesním požárem?

K boji proti „dobrému sluhovi, ale špatnému pánu“ může kromě preventivních opatření pomoci také výchova a výcvik nové generace hasičů. Kromě aktivní spolupráce některých zaměstnanců se sbory dobrovolných hasičů při přípravě mladých hasičů, je možné navázat spolupráci pomocí finančních prostředků, jako tomu bylo v případě Lesní správy Toužim a Sboru dobrovolných hasičů Žlutice.

Sbor dobrovolných hasičů ve Žluticích začal v roce 2008 opět pracovat se školní a předškolní mládeží a v dnešní době má 40 dětí ve věku od 3 do 15 let zařazených do tří kategorií. Díky společnému nadšení, úsilí a vzájemné spolupráci dětí a jejich vedoucích se začali umisťovat na okresních a krajských soutěžích. V sezoně 2013 – 2014 se mladým hasičům podařilo vyhrát Krajské kolo hry Plamen v Sokolově a tím poprvé

v historii žlutického hasičského spolku postoupit na červencové Mistrovství České republiky hry Plamen a dorostu SH ČMS v požárním sportu v Brně. Konkurence na Mistrovství byla velmi vysoká, i přesto se mladí hasiči nevzdali a svou historicky první bitvu na Mistrovství republiky dobojovali až do konce se ctí.

Za Lesní správu Toužim i Krajské ředitelství Karlovy Vary bychom rádi mladým hasičům k úspěchu pogratulovali a zároveň jsme velmi rádi, že jsme u jejich výborného výsledku mohli být také.

Údolní nádrž Opatovice

Dovolte mi, abych Vám v krátkosti představil jednu z mnoha přírodních zajímavostí na území spravovaném Lesní správou Bučovice. Jedná se o vodní dílo Opatovice, které se nachází v revíru Drnovice a katastrálně zasahuje do území čtyř obcí - Opatovice, Rychtářov, Pařezovice a Ježkovice.

Údolní nádrž Opatovice se nachází na toku říčky Malá Haná s délkou toku 265 km, v blízkosti stejnojmenné obce Opatovice, asi 6 km SZ od Vyškova. Vodárenská nádrž vznikla z důvodu potřeby nových vodních zdrojů pro oblast Vyškovska a Bučovicka tak, aby byly v druhé polovině minulého století zajištěny nové zdroje vody pro průmyslový rozvoj a bytovou zástavbu, dále pak zajištění minimálního průtoku a snížení

povodňových průtoků. Jako vhodnou lokalitou se jevil právě údolí říčky Malá Haná, jejíž povodí protéká částí Dražanské vrchoviny, tedy územím bez významnějších zdrojů znečištění. V přehradě se nachází mnoho druhů sladkovodních ryb, taktéž v ní žijí chránění živočichové, jako např. škeble rybničná, rak bahenní a ledňáček říční, skokan štíhlý atd. Z důvodu ochrany vodních zdrojů byla v okolí přehrady v roce 1986 vyhlášena pásma hygienické ochrany vod I. a II. stupně, což podle platného vodního zákona znemožňuje veškeré komerční a rekreační využití vodní plochy.

Projekt údolní nádrže byl schválen v srpnu r. 1968, přičemž ještě téhož roku bylo vydáno územní rozhodnutí. Stavební povolení bylo vydáno o rok později a samotná stavba započala v září r. 1969. Byla dokončena v červnu r. 1972 a do trvalého provozu byla uvedena v r. 1979. Sypaná hráz dosahuje výšky až 36 m nad terén a hloubka vody dosahuje u paty hráze 33 m. Zatopená oblast má rozlohu 70,51 ha, stálé zadržení činí 1,6 mil./m³ při nadmořské výšce hladiny 315,5 m n. m., zásobní prostor je 7,784 mil./m³ při nadmořské výšce hladiny 333,4 m n. m. a celkový objem nádrže činí 9,867 mil./m³. Koruna hráze je zpevněna obslužnou komunikací se zídka. Sklon svahů hráze je v poměru 1:1,3 přerušen několika lavičkami. Pravá strana hráze má nehrazený přeliv s délkou přelivné hrany

31 m a průtočnou kapacitou 36 m³/s. U pravého břehu je pak situována odběrná věž o výšce 43,85 m bez základů a slouží nejen k odběrům vody, ale také k vypouštění nádrže. V dolní části věže se nacházejí vtoky o průměru 700 mm, které jsou uzavírány kuželovými uzávěry. Průtočná kapacita výpustí je 8,5m³/s a jsou svedeny betonovou štolou do vývaru pod hrázi.

Během více než 30-ti let nepřetržitého provozu nezaznamenala přehrada žádné významné problémy a po celou dobu spolehlivě slouží svému účelu.

Pavel Zavřel

revírník, LS Bučovice

Tajemná jeskyně Pekárna

Část území lesní správy Bučovice, LHC Račice, leží v chráněné krajinné oblasti Moravský kras. Místní krasové území je pro svoji atraktivnost od nepaměti hojně navštěvované. Nejvýraznějším krasovým útvarem jeho jižní části je údolí Říčky s řadou jeskyní, z nichž nejlépe dostupná je jeskyně Pekárna.

Vchod do jeskyně je nepřehlédnutelný, pyšní se šířkou 23 m a výškou 6 m. Jeskyně je dlouhá 64 m a právě díky širokému vchodu a své výšce 2–3 m je téměř celá osvětlena denním světlem. Při prohlídce koncových partií je však praktičtější vybavit se osvětlením. Jeskyni zdobí sintrové náteky na stěnách. V zimních měsících lze spatřit zajímavé dočasné „krápníky“, takzvané ledouchy. Kamenné krápníky se zde nevyskytují, jelikož

jeskyně byla lidmi přetvářena od pravěku. Byla osídlena již od starého paleolitu (cca 600 000 – 250 000 př. n. l.) až do doby bronzové (cca 2 000 – 750 př. n. l.). Jejimi nejvýznamnějšími obyvateli se stali lovci sobů v době magdalénienu (cca 18 000 až 10 000 př. n. l.). Jindřich Wankel a amatérský krasový badatel Martin Kříž zde našli vzácné pozůstatky z doby starého paleolitu a v letech 1925 – 1930 jeskyni podrobně zkoumal i významný badatel evropské archeologie Karel Absolon.

Předměty zde nalezené jsou obdivuhodné. Jedná se o drobné kostěné jehly, kamenné nástroje zasazené v kostěné či parohovinové rukojeti, harpuny, lopatkovité zdobené předměty a také unikátní rytiny - zobrazení scének ze života zvířat na zlomcích koňských žeber, pasoucí se koně a zápolící zubři. K vidění jsou nyní v Moravském zemském muzeu v Brně.

Celým údolím vedou dobře značené turistické trasy i cyklotrasa z Brna, lokalitu je snadné navštívit i příměstskou dopravou.

Ing. Irena Zemanová
adjunkt LS Bučovice

Jubilejní památníky knížete Jana II. z Lichtenštejna

Na panstvích, která na sklonku devatenáctého století a na počátku století dvacátého patřila k rozsáhlým majetkům knížete Jana II. z Lichtenštejna, se dodnes setkáváme s pozoruhodnými kamennými pomníčky. Tyto památníky, opatřené latinským, německým, případně českým věnováním, byly součástí malých dubových hájů, vysazených lesním personálem při příležitosti čtyřicetiletého výročí

vlády knížete Jana II. v roce 1898.

Výsadba jubilejních dubů se uskutečnila ve všech lesních revírech v majetku vládnoucí linie rodu Lichtenštejnů, přičemž v každém revíru měla být vysazena jedna skupina doplněná jubilejním památníkem. Schéma rozmístění sazenic dubů bylo přesně určeno: 20 dubů letních (*Quercus pedunculata*), 20 dubů zimních (*Quercus sessiliflora*) a 18 dubů červených (*Quercus rubra*) v trojúhelníkovém sponu s rozestupem 4 metry (pozn. 58 ks odpovídalo aktuálnímu věku knížete). Při příležitosti padesátiletého výročí vlády Jana II. v roce 1908 byly na pokyn vrchního lesního rady Julia Wiehla některé pamětní desky doplněny dodatkovou tabulkou s odkazem na toto jubileum. Do skupiny dubů bylo vždy dosázeno dalších deset sazenic, z toho 5 dubů zimních a 5 dubů letních.

S odstupem více než sta let na území Lesní správy Bučovice nacházíme už jen zbytky výsadby těchto dubů. Stejně tak z pamětních kamenů zůstala mnohdy jen torza bez znatelných nápisů. Pod odborným dohledem pana Matouše Jiráka, pracovníka Národního památkového ústavu, jsme vybrali 3 nejvhodnější památníky a převezli je k restaurování. Následně byly umístěny zpět na uměle vytvořené pahorky z kamenů v lokalitách Olšany-Blaticko, Haluzice a Věteřov. V rámci sdružené akce Programu 2020 byly tyto a ještě dalších deset jubilejních kamenů označeny informačními tabulemi na dřevěných stojanech. Okolí všech bylo upraveno vyřezáním křovin a náletových dřevin. Původní nápisy byly šetrně očištěny tak, aby byl zachován původní ráz památníku.

Přestože byl celý soubor vytvořen při stejné příležitosti, každý kámen je v podstatě originál a při putování po turistických trasách, kterými jsou protkány lesní porosty v oblasti od Ždánského lesa po Drahanskou vrchovinu, nenajdete nikdy dva stejné památníky. Na informačních tabulích jsou ve schematických mapkách vyznačeny jubilejní kameny v dané oblasti a je na zvážení každého turisty, zda se vydá pátrat také po ostatních.

Záměrem obnovy zmiňovaných pamětihodností z přelomu 19. a 20. století nebylo jen zvýšit turistickou atraktivitu lesů v oblasti Lesní správy Bučovice, ale také prezentovat odkaz tradic a zkušeností odborníků v oblasti hospodaření v lesích z doby ještě před vznikem samostatného Československého státu.

Ing. Petr Kremz

Technický pracovník HIM, LS Bučovice

Přírůstky v technické knihovně Ředitelství LČR

Koncepce strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s.p., pro období let 2015 - 2019

Významná část "Koncepce strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s.p., pro období let 2015 - 2019" je výsledkem odborné diskuse s autoritami lesnicko-dřevařského sektoru a současně vychází z vnímání úlohy státního podniku a jeho role v celospolečenském kontextu. Materiál představuje dlouhodobé vize a cíle podniku v klíčových oblastech: Správa majetku a péče o les, Ekonomika, Ekologický aspekt, Sociální aspekt a Transparentnost. Dále jsou zde informace o personální politice podniku a o jeho prioritách v krátkodobých a střednědobých úkolech. Materiál byl zpracován vedením podniku a je určen k prezentaci široké odborné i laické veřejnosti.

Vydaly Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové, 2015.

Problematika lesnického vzdělávání v ČR. Od učňovského až po vysokoškolské školství

Sborník z konference (Písek, 25. 9. 2014), která byla pořádána Českou lesnickou společností, o.s., ve spolupráci s Vyšší odbornou školou a Střední lesnickou školou Bedřicha Schwarzenberga Písek, Střední lesnickou školou Hranice a Českou lesnickou akademií Trutnov za finančního přispění Ministerstva zemědělství.

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2014.

Objevme les I. Blok výukového programu pro řešení pracovních listů, Objevme les II. Blok výukového programu pro realizaci naučných aktivit v lese

Roman Dudík a Barbora Lišková

Tato publikace je součástí komplexního výukového programu s názvem "Objevme les" pro druhý stupeň základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií. Tematicky je výukový program zaměřen na oblast trvale udržitelného hospodaření v českých lesích. Pojem a oblast "trvalé udržitelnosti" je nedílnou součástí aktuálního konceptu základního vzdělávání. Vysvětlení a názorné představení podstaty,

obsahu a významu tohoto pojmu může být velmi nesnadné a náročné. Proto předkládané publikace nabízí řadu reálných příkladů z této oblasti, které jsou prakticky navázány na existující systém certifikace lesů s názvem PEFC Česká republika. Tento certifikační systém v České republice garantuje dodržování zásad trvale udržitelného hospodaření v lesích při obhospodařování certifikovaných lesů.

Publikace "Objevme les I" je určena především pro učitele. Těžiště jejího obsahu představuje postup řešení dvanácti pracovních listů. Pracovní listy na praktických příkladech vysvětlují obsah pojmu trvalé udržitelnosti a v patřičných souvislostech umožňují nahlédnout do vybraných zásad hospodaření v českých lesích, kterými se lesníci ve skutečnosti řídí již téměř 300 let. Zároveň žákům reálně ukazují, jak lze skloubit požadavky tří základních pilířů trvale udržitelného rozvoje: ekonomického, environmentálního a sociálního. Publikace "Objevme les II" je součástí výukového programu s názvem "Objevme les", který se zaměřuje na seznámení veřejnosti s trvale udržitelným hospodařením v lesích, v tomto případě s certifikací trvale udržitelného hospodaření v lesích PEFC. Tento certifikační systém je zde v samostatné kapitole krátce představen především pro lesní pedagogy, kteří by měli být podrobněji seznámeni s principy systému, což by jim mělo usnadnit realizaci tohoto programu. Publikace, která obsahuje blok výukového programu pro realizaci naučných aktivit v lese, je koncipována jako výuková, jelikož je přednostně určena žákům druhého stupně základních škol, případně odpovídajícím ročníkům víceletých gymnázií. Lze ji ovšem použít i pro dospělé, rodiny s dětmi, případně i pro seniory, pokud lesní pedagog, realizující tento blok programu, aktivity přizpůsobí pro danou cílovou skupinu výkladem a jejich skladbou.

Vydavatel: PEFC Česká republika, Praha, 2013.

Drobné vodní toky v České republice

Jiří Křivánek, Jan Němec, Jan Kopp a Pavel Kyzlík

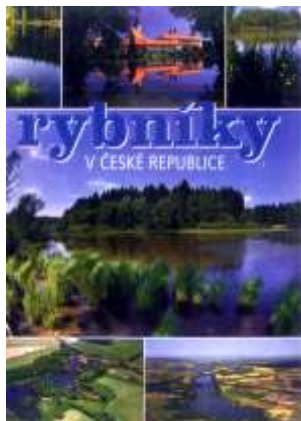

296 stran formátu A4 přináší základní informace o užívání vodních toků v historii a v současnosti, přičemž je věnována pozornost i právní problematice, vodním tokům v české kultuře a rostlinám a živočichům. Základem knihy jsou pak stručné informace o jednotlivých povodích řek. Mimořádná pozornost je věnována grafické a výtvarné stránce publikace. Z ryze odborného hlediska autoři tak trochu překročili zadání - zabývají se nejen drobnými vodními toky, ale i těmi většími a "významnějšími".

Vydal Jan Němec - Consult, Praha, 2014, v edici Příroda v České republice.

Rybníky v České republice

Jiří Křivánek, Jan Němec a Jan Kopp

Na 304 stranách je věnována pozornost historii a vývoji rybníků a rybníkářství, organizovanému rybaření, rostlinám a živočichům rybníků, stejně jako úloze rybníků v naší historii a v kultuře. Mimořádná péče byla věnována výběru grafického doprovodu, a celkově tak vzniklo dílo, které zatím v literatuře o tomto specificky českém výtvaru nemá obdoby.

Pro Ministerstvo zemědělství ČR vydal Jan Němec - Consult, Praha, 2012, v edici Příroda v České republice

Encyklopedie vodních ploch Čech, Moravy a Slezska

Stanislav Štefáček

V Encyklopedii vodních ploch Čech, Moravy a Slezska čtenář nalezne prakticky všechna naše karová jezera, naprostou většinu přehrad, údolních nádrží a několik tisíc rybníků od těch největších až po ty s výměrou přibližně od 7 hektarů plochy. Menších rybníků a rybníčků, tůňek i požárních nádrží je u nás nepočítaně. I tak je v této knize zachyceno (včetně rejstříkových odkazů) přes 3 000 vodních ploch.

Kniha poslouží nejen zájemcům o rybolov a rekreační sporty, neboť u každého hesla je vedle stručného hydrologického a geografického popisu zmíněn i účel vodní plochy a její další možné využití: rybochovné, turistické, zemědělské, vodárenské, průmyslové, jako přírodní rezervace či hnízdiště vodního ptactva. K heslu jsou nadto připojeny mnohé zajímavosti z blízkého okolí - jak přírodního charakteru (vrchy, hory, lesní plochy, skály, jeskyně, chráněná území, přírodní útvary apod.), tak i architektonická díla (hrady, zámky, tvrze, rozhledny, jádra historických měst). Pozornosti autora nešla ani mnohá další díla lidských rukou, sice ne tak známá, ale přesto neopakovatelně dotvářející charakter naší krajiny: kapličky, kostelíky, vesničky i samoty.

Vydalo nakladatelství Libri, Praha, 2010.

Ilustrované včelařství. Nepostradatelná rodinná příručka pro odvážné včelaře /z francouzského originálu "L'Apiculture Illustrée" z roku 2008/

Yves Gustin

Ilustrované včelařství je na české poměry neobvyklou učebnicí včelařství. Kresleným vyprávěním v černobílém provedení jako by nakladatelé nepřímo naznačovali pokoru před tajuplným životem tohoto pracovitého a neuvěřitelně inteligentního hmyzu. Autor Yves Gustin s humorem a lehkostí (používá prvky komixu) a zároveň realisticky a popisně provází čtenáře základy teorie i praxe včelaření. Čtenáře postupně provází od anatomie včely přes skladbu a proměnu včelstva během roku k popisu, jakým způsobem včely mezi sebou komunikují, od významu opylení nebo variant krmení až k návodům, jak se stáčí med, jak se vyrábí medovina nebo jak ochránit včely před nemocemi. Kniha je inspirující pro každého.

Začínající včelaře seznamuje hravou formou s důležitými základy včelařství včetně vlivu včel na krajnotvorbu a obecně ekologii. Pokročilý včelař by se díky ní mohl přiučit, jak nahlížet na včelařství očima zvědavého dítěte, a možná najde i inspiraci, díky které se mu podaří do této starodávné a krásné práce vtáhnout mladé členy rodiny. Laik se mnohé přiučí a pro učitele prvního a druhého stupně by mohla být kniha kvalitní a zábavnou pomůckou. Pro české vydání byla kniha odborně lektorována a přizpůsobena tuzemské praxi a předpisům.

Vydala nakladatelství Baobab a GplusG Jan Radvan, Praha, 2010, v edici Kraj.

Ochrana půdy v těžebně-dopravní činnosti

Dušan Vavříček, Radomír Ulrich a Aleš Kučera

Publikace řeší problematiku ochrany lesního prostředí prostřednictvím jednoznačně definovaných metodických přístupů. Lesní prostředí je zde pojímáno ze dvou hledisek: jednak jeho edatop, tedy výchozí materiál podmiňující existenci terestrických ekosystémů a jednak jeho dřevinná složka, která je předmětem lesnicko-hospodářské činnosti. V první kapitole jsou uvedena teoretická východiska metodického řešení preventivních i asanačních opatření prováděných ve vazbě na lesní těžbu. Z obecné roviny pojetí funkcí lesů ve vazbě na pohyb těžební techniky a sortimentů dřeva je zmíněna otázka legislativního rámce, ze kterého vyplývá nutnost zabývat se tématem ochrany lesních porostů a edotapu v těžebně-

dopravní činnosti. Dále je již uvedeno praktické pozadí metodického přístupu k tématu, které vychází z velké části z již zaběhlých systémů klasifikace a typizace lesů (lesnická typologie a půdní taxonomie), což má význam ve smyslu možnosti reálného užití metodiky při stanovení rizik nebo asanačních opatření. Tato část slouží jako úvod do navazujících kapitol 2 až 6, které se detailně zabývají problematikou hodnocení rizik spojených s narušením půdy (použití těžebně-dopravní

techniky, eroze a únosnost půdy) a předcházejících preventivních nebo navazujících asanačních opatření. V kapitole 7 je představen tzv. Index rezistence lesních půd ve vztahu k těžebně-dopravní činnosti, který představuje vyústění předcházejících kapitol do tabulkových a prakticky upotřebitelných komentovaných přehledů určených ke stanovení citlivosti/odolnosti půd v lesnicko-těžební praxi.

V kapitole 8 jsou uvedeny praktické aspekty související s uplatněním metodiky stanovení indexu rezistence, s potěžební kontrolou stanoviště a s hodnocením míry poškození stojících stromů. Text je doplněn o formuláře, které lze použít pro hodnocení škod a případných opatření na stanovišti a o názornou fotodokumentaci preventivních technologických opatření pro snížení rizik vyplývajících z těžebně-dopravní činnosti.

Vydala Mendelova univerzita v Brně, 2014.

Svědectví map - lesnické mapy = Das Zeugnis der Karten - Waldkarten = The Testimony of Maps - Forest Maps

Petr Fencl, Ivan Roček a Vladimír Waage

Staré mapy zobrazující les, venkovský prostor, krajinu, jsou pro nás velmi cenným studijním materiálem ukazujícím vývoj našeho území, našeho životního prostředí. V předkládaném čtvrtém dílu "Svědectví map", reprezentativní velkoformátové publikaci (420 x 620 mm), ukazují autoři

Ing. Petr Fencl (Národní zemědělské muzeum Praha), prof. Ing. Ivan Roček (Česká zemědělská univerzita v Praze) a PhDr. Vladimír Waage (Národní archiv Praha) mapy z devatenáctého a počátku dvacátého století až k mapám současným. Tyto mapy jsou již převážně vydané tiskem, nejsou zdaleka tak výtvarně zajímavé a výpravné jako značná část map rukopisných ze století osmnáctého a starších, ale mají velkou hodnotu vypovídající o vývoji lesního hospodářství u nás. Mapová díla mají pro lesní hospodářství mimořádný význam. Když se začalo formovat lesní hospodářství jako samostatný vědní obor na přelomu osmnáctého a devatenáctého století, bylo zřejmé, že bez lesnické zaměřené kartografie není možné budovat moderní přístupy k cílevědomému lesnímu hospodářství.

I když stále zůstávala součástí nutnosti vypracování map otázka majetková a přesné a stále kontrolované hranice lesa, stále více byly mapy lesa nutné pro celou škálu lesnických činností. V předkládaném souboru padesáti dvou map, který je zpracován ve volných listech, se autoři snaží ukázat alespoň některé funkce kartografického zpracování lesa a různé varianty i vývojové trendy našich lesnických map. Komentáře k jednotlivým mapám jsou doplněny výřezy ze současné topografické mapy. Veškeré doprovodné texty jsou také v jazyce německém a anglickém.

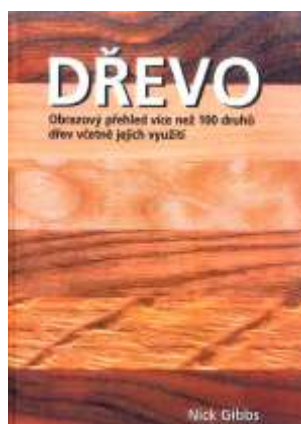
Zpracování publikace navazuje v časové ose na předchozí tři díly: "Svědectví map" (1999), "Svědectví map - mapy lesa" (2005) autorů Petra Fencla a Ivana Ročka a "Svědectví map - lesní mapy" (2010) autorů Petra Fencla, Ivana Ročka a Vladimíra Waage. Publikace vznikla ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Fakultou lesnickou a dřevařskou, Národním archivem Praha, Státním oblastním archivem Praha, Státním oblastním archivem Třeboň, Státním oblastním archivem

Plzeň, Státním oblastním archivem Litoměřice, Státním oblastním archivem Zámorsk, Moravským zemským archivem Brno a Zemským archivem Opava.

Vydalo Národní zemědělské muzeum Praha za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR, Praha, 2011.

Dřevo. Obrazový přehled více než 100 druhů dřev včetně jejich využití /z anglického originálu "The Wood Handbook" z roku 2005/

Nick Gibbs

Atlas je určen všem, kteří pracují se dřevem. Truhláři, řezbáři a návrháři interiérů se jednak dovědí základní fakta o materiálu, s nímž pravidelně pracují, a jednak objeví druhy, o jejichž použití dosud ani neuvažovali. Zjistí, jak se stromy zpracovávají na řezivo a na dýhy, jak vznikají některé pozoruhodné přirozené efekty ve dřevě a které druhy lze obstarat z udržitelných zdrojů. V příručce najdou nejen rady ohledně nákupu a uskladnění řeziva, ale také se seznámí s fotografiemi jednotlivých druhů dřeva ve skutečné velikosti, na nichž vyniká krása a jedinečný charakter kresby dřevních vláken.

Vydalo Nakladatelství Slovart, s.r.o., Praha, 2005.

Červená kniha květeny jižní části Čech

editoři: Petr Lepší, Martin Lepší, Karel Boublík, Milan Štech a Vladimír Hans

Červená kniha je komentovaným přehledem nejvýznamnějších druhů cévnatých rostlin jihočeského regionu. Shrnuje znalosti o ohrožených, vyhynulých, nezávěsných nebo nedostatečně prozkoumaných rostlinách, které se podařilo nashromáždit za uplynulých 200 let botanického výzkumu. Podává podrobné informace o historickém a aktuálním rozšíření 830 rostlin a četné literární odkazy umožňují zjistit další podrobnosti.

Pro každou rostlinu je zhodnoceno ohrožení, jsou uvedeny jeho příčiny a navržen je i způsob ochrany. Komentáře doplňuje 802 map a 270 barevných fotografií, které byly pořízeny výhradně v jižní části Čech.

Červená kniha je výsledkem několikaleté práce čtyřiceti botaniků z několika univerzit, muzeí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, Ministerstva životního prostředí ČR, Botanického ústavu Akademie věd ČR a několika soukromých botaniků. Dílo je určeno především terénním přírodovědcům, ochráncům přírody, zemědělským a lesnickým odborníkům, učitelům, studentům a všem milovníkům a obdivovatelům jihočeské přírody.

Vydalo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2013.

Když padají trakaře. Záhady a zajímavosti oblohy v průběhu čtyř ročních období /z anglického originálu "It's Raining Frogs and Fishes. Four Seasons of Natural Phenomena and Oddities of the Sky" z roku 1992/

Jerry Dennis

Kniha je zábavným a užitečným nahlédnutím do několika vědních oborů: meteorologie, geofyziky, astronomie, entomologie a jiných. Hromy a blesky, tornáda a cyklony, duha, polární záře, zatmění Slunce a Měsíce, meteory, srážky, oblaka, rostliny, savci, ptáci a hmyz a jejich vzdušné cesty, páření a rozmnožování, lidové pranostiky a předpovědi počasí - to je jen malý výčet zajímavých témat knihy, kterou může s potěšením číst laik i odborník. Autor rozdělil jevy na obloze podle ročních období tak, aby kniha mohla být použita jako určitý průvodce přírodou.

Vydalo nakladatelství Brána, s.r.o., Praha, 1999.

Otakar Číla – obrazy

Zdeněk Auerswald a Roman Šlechta

Velkoformátová publikace vydaná u příležitosti 120. výročí malířova narození obsahuje reprodukce 149 obrazů. Otakar Číla (1894-1977) se řadí mezi naše nejvýznamnější malíře zvěře. Proslul především jako autor mistrovských olejů s motivy bažantů, tetřívků, srnčí zvěře, ale i pytláků a loveckých zátiší. Reprezentativní výběr z jeho díla tvoří základ této knihy, ve které čtenář najde biografické údaje o malíři včetně bohaté fotodokumentace a archivních materiálů, úryvky z malířových osobních vzpomínek, reprodukce obrazů s tematikou zvěře, loveckých zátiší, pytláků, ale i z období malířových cest po Asii a Evropě.

Vydala Lesnická práce, s.r.o., nakladatelství a vydavatelství, Kostelec nad Černými lesy, 2014.

Pěstební postupy při zavádění douglasky do porostních směsí v podmínkách ČR

Marian Slodičák, Jiří Novák, Oldřich Mauer, Vilém Podrázský a kolektiv

V poslední době se pozornost správců a vlastníků lesů u nás, ale i v Evropě upírá k douglasce tisolisté. Jedním z důvodů je její potenciální schopnost dobře se vyrovnat s probíhajícími klimatickými změnami. Je proto důležité přemýšlet a diskutovat o otázce, jak reagovat na rizika očekávaných extrémních událostí ve vztahu k lesním ekosystémům. Jednou z možností je větší používání dřevin, u kterých je předpoklad, že dokážou extrémním vlivům lépe odolávat. Vedle domácích dřevin bychom neměli z této diskuse vylučovat ani dřeviny geograficky nepůvodní jako je

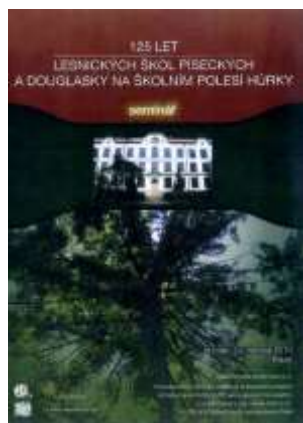
douglaska. Z mnohaleté zkušenosti pěstování tohoto druhu dřeviny jak v místě jejího původu, ale především pak i v našem prostředí je možné dovozovat její potenciál. Lesnický výzkum našich i zahraničních pracovišť dokládá stabilizační funkci hluboko kořeníci douglasky pro lesní porosty. Její opad se dobře rozkládá, forma pokravného humusu je příznivá. Z těchto důvodů je zařazena mezi meliorační a zpevňující dřeviny. Její další příznivá role spočívá ve vysoké produkci dřevní hmoty, která ve větší míře než domácí dřeviny poutá kysličník uhličitý, a tím přispívá ke snižování tohoto skleníkového plynu v ovzduší.

Žádoucí vlastnosti douglasky a možnosti její uplatnění v lesním hospodářství patří k hlavním důvodům, proč Ministerstvo zemědělství podporuje výzkumné projekty, zaměřené na možnosti pěstování douglasky v podmínkách České republiky. V posledních čtyřech letech jde o projekt NAZV QI 112A172 - "Pěstební postupy pro zavádění douglasky do porostních směsí v podmínkách ČR". Výsledky tohoto grantového projektu jsou shrnuty v této publikaci, která je kolektivním dílem lesnických odborníků z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., Strnady, Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně a Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze.

Publikace obsahuje souhrn nejdůležitějších informací o dostupných zdrojích reprodukčního materiálu, o postupech při obnově a výchově porostů s douglaskou, o vlivu douglasky na lesní půdy a lesní fytoocenózy a o kořenovém systému dřeviny. Publikace zahrnuje také ekonomický rozbor. Anotace a souhrny jednotlivých příspěvků jsou napsány v anglickém jazyce.

Vydala Lesnická práce, s.r.o., nakladatelství a vydavatelství, Kostelec nad Černými lesy, 2014.

125 let lesnických škol píseckých a douglasky na Školním polesí Hůrky

Sborník referátů ze semináře (Písek, 24. 6. 2010), který pořádala Česká lesnická společnost, o.s., ve spolupráci s Lesy města Písku, s.r.o., a Vyšší odbornou školou lesnickou a Střední lesnickou školou Bedřicha Schwarzenberga Písek pod odbornou záštitou a za finančního přispění Ministerstva zemědělství ČR, sekce lesního hospodářství. 'Zlatý věk' lesnického školství v Písku, za Ladislava Burketa a JUDr. Bedřicha Schwarzenberga, ze kterého lesnická škola v Písku vyrostla až do předního postavení mezi lesnickými školami Rakousko-Uherska a ze kterého dosud i žije tradice nynější střední a vyšší lesnické školy, byl připomenut v rámci oslav 125 let lesnických škol píseckých. Školní polesí

Hůrky je hlavní základnou pro praktický výcvik žáků píseckých lesnických škol. Probíhá zde spolupráce s lesnickým výzkumem v oblasti produkce a pěstování introdukovaných dřevin, které jsou na školním polesí hojně zastoupeny. Jednou z těchto dřevin, která se postupem času stala významnou dřevinou hospodářskou, ačkoli složky ochrany přírody často poukazují na její nepůvodnost, je douglaska tisolistá. Problematice jejího pěstování a využití v České republice se věnoval seminář v rámci oslav založení píseckých lesnických škol.

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2010.

Srnčí zvěř II.: abnormální srnčí parůžky a příčiny jejich vzniku

Pavel Scherer

Výpravná publikace, která je druhým dílem knižní trilogie o srnčí zvěři, je cíleně zaměřena do oblasti myslivcům blízké a často vyhledávané - do oblasti abnormálních srnčích parůžků a příčin jejich vzniku. Obsahuje snímky naprosto jedinečných a zcela unikátních srnčích trofejí s různými deformacemi a rozličnými tvarovými odchylkami, které autor obrazově zdokumentoval v průběhu svého čtrnáctiletého výzkumu biologie srnčí zvěře. Na statických snímcích doprovázejících text jsou zachyceny přímo unikátní a velice rozličné tvarové deformace, které vznikly následkem různých příčin v době jejich vývoje, zejména pak mechanickým poraněním parůžků v době růstu.

Abnormální srnčí parůžky jsou často předmětem mnoha dohadů a četných diskuzí o možných příčinách jejich vzniku. Vysvětlení pravých příčin však bývá velmi často zahaleno mnoha nejasnostmi a záhadami, které dodnes stojí na vratkých pilířích hypotéz. Monografie přináší do současné myslivecké praxe spoustu nových, dosud nepublikovaných poznatků a vyvrací mýty a dogmata z myslivecké praxe, které byly po desetiletí generalizovány a jejichž platnost pozbývá obecného charakteru.

V třiceti dvou systematicky seřazených podkapitolách je obrazovou formou zachyceno a vysvětleno, jak dochází k anomáliím a trofejovým deformacím a jaké jsou jejich možné příčiny. Velice zajímavá je oblast věnující se problematice srnců parukářů a zejména pak progresi vývoje jejich paruk u dlouhodobě sledovaných jedinců na základě známého biologického věku.

Na samý závěr se autor v knize věnuje problematice měrné hmotnosti parožní a lebeční tkáně a mechanickým vlastnostem paroží, zejména pak ve vztahu k CIC metodě hodnocení srnčích trofejí. Na tuto problematiku navazuje kapitola "Nekalé praktiky při manipulacích s trofejemi", ve které Pavel Scherer konstatuje a dokládá skutečnosti, které jsou sice "veřejným tajemstvím", ale o kterých se raději moc nemluví. Veškeré poznatky a závěry, které jsou v knize učiněny, jsou podloženy dlouholetým praktickým pozorováním jedinců chovaných v zájmových chovech a volných honitbách a také se opírají o autorovy vlastní exaktní práce v oblasti výzkumu biologie srnčí zvěře. Publikace je uzavřena osobním vzpomínáním autora na jeho oblíbeného srnce Jůlínka a autorovými zkušenostmi s imobilizací srnčí zvěře v kapitole "Rekordní trofej českého srnce (genetika nebo náhoda?)".

Vydal Pavel Scherer, Sudice, 2014.

V zajetí sokolnictví

Václav Augustin

V zajetí sokolnictví je výpravná obrazová kniha s více než 650 fotografiemi dravců a lidí okolo nich a s příběhy, které čtenáře přesvědčí, že sokolnictví není jen úžasný koníček, ale především způsob života. Autor knihy Václav Augustin se podělí o své celoživotní zážitky a se skutečnou láskou a zaujetím předá zkušenosti, které během let získal s chovem a výcvikem jestřába lesního. Knihu, která je hluboce spjata s Českomoravskou

vrchovinou, ocení nejen milovníci přírody, obdivovatelé a ochránci dravců, sokolníci, lesníci a myslivci, ale i ti, kteří fandí dobré fotografii a poutavým životním příběhům.

Vydalo nakladatelství Work in progress, Praha, 2013.

Český kras - klíč k české krajině: skály, voda a čas

Karel Žák, Martin Majer a Václav Cílek

Český kras je vápencové území mezi Prahou a Zdicemi, odkud byla popsána celá řada mezinárodně uznávaných geologických profilů, velké množství archeologických památek, včetně pravěkých podzemních svatyní, i téměř 700 jeskyní. Krasové dutiny fungují jako past na sedimenty, které uchovávají památky na dávno zašlé světy, třeba makaků nebo jeskynních hyen kolem návrší Zlatého koně. Vápnité sedimenty umožňují rekonstrukci jinde dávno zmizelých etap ve vývoji krajiny, a proto Český kras představuje klíč k poznání Pražské kotliny i českého vnitrozemí. V průběhu posledních dvaceti let zde došlo k překvapivým geologickým objevům i dobrodružným průnikům do nových jeskynních systémů. Tato kniha

popisuje hlavní milníky geologického i geomorfologického vývoje krajiny, jejího osídlení i vlivu člověka. Fotografie, které jsou podrobnou zprávou o stavu nadzemní i podzemní krajiny Českého krasu, jsou provázeny textem sepsaným autory, kteří zde jako jeskyňáři i vědci aktivně působili celé desetiletí.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných informací Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2014

Jiří Uhlíř